

Høringsinstansene jf. liste

Deres ref:

Vår ref: 2018/151392

Dato: 17.7.2018

Org.nr: 985 399 077

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

Høring

Forslag til forskrift om kontrollområde for å forebygge, begrense og bekjempe infeksiøs lakseanemi (ILA) hos akvakulturdyr i Askøy, Radøy, Lindås, Meland, Fjell og Øygarden kommuner, Hordaland fylke

Hovedinnhold i forskriftsutkastet

- Formålet med forskrift om kontrollområde er å forebygge, bekjempe og utrydde sykdommen ILA hos fisk i forskriftens virkeområde, jf. forskriftens § 2.
- Det foreslås å opprette et kontrollområde rundt lokalitet 20776 Storoksen, bestående av en overvåkingssone og en bekjempelsessone.
- Forskriften legger restriksjoner på aktivitet i sonene for å forhindre videre smitte ut fra området.

Krav i bekjempelsessonen

- Lokalteter med påvist ILA skal slakte/destruere all fisk innen en frist satt av Mattilsynet.
- Ekstra tiltak med vask og desinfeksjon av anlegg.
- Forbud mot å ta inn rogn eller fisk uten tillatelse fra Mattilsynet.
- Månedlig helsekontroll med prøveuttak egnet til å avdekke ILA-smitte.
- Daglige registreringer om gjennomførte tiltak, og ukentlig innsending av lister over daglig dødelighet på merdnivå.

Krav i overvåkingssonen

- Ukentlig innsending av lister over daglig dødelighet på merdnivå.
- Månedlig helsekontroll med prøveuttak egnet til å avdekke ILA-smitte.

Bakgrunnen for forslaget

Det er påvist infeksiøs lakseanemi (ILA) på sjølokaliteten 20776 Storoksen i Askøy kommune i Hordaland. Lokaliteten drives av Lerøy Vest AS.

www.mattilsynet.no

Mattilsynet
Region Sør og Vest

Saksbehandler: Kristina Birkeland
Tlf: 22 77 85 45
E-post: postmottak@mattilsynet.no
(Husk mottakers navn)

Postadresse:
Felles postmottak, Postboks 383
2381 Brumunddal
Telefaks: 23 21 68 01

ILA er en alvorlig smittsom sykdom hos fisk som kan gi store samfunnsmessige konsekvenser. Bekjempelsen av listeførte sykdommer på akvatiske dyr baserer seg på kravene i forskrift 17. juni 2008 nr. 819 om omsetning av akvakulturdyr, produkter av akvakulturdyr, forebygging og bekjempelse av smittsomme sykdommer hos akvatiske dyr. Forskriften implementerer rådsdirektiv 2006/88/EF av 24. oktober 2006.

Direktiv 2006/88/EF fastsetter blant annet minimumskriterier for sykdomsbekjempelse, og kriteriene for sykdomsbekjempelse i direktivet er forpliktende for norske myndigheter gjennom EØS-avtalen.

Mattilsynets beredskapsplan for håndtering av ILA-utbrudd

Mattilsynet har utarbeidet en beredskapsplan som skal gjøres gjeldende ved utbrudd av infeksjøs lakseanemi (ILA). Planen beskriver hvilke tiltak som iverksettes ved påvisning av ILA. Planen anviser opprettelse av kontrollområde for bekjempelse og overvåking av sykdommen.

Forskriftsteksten som nå foreslås tar utgangspunkt i gjeldende mal for kontrollområdeforskrifter for ILA utenfor friområder.

Informasjon til berørte parter:

Kontrollområdeforskrifter i forbindelse med utbrudd av ILA må etableres raskt for å sikre at riktige smittebegrensende tiltak iverksettes. Med denne bakgrunn har Mattilsynets administrerende direktør besluttet at Mattilsynet kan unnta forskriften fra krav til høring med tre måneders (minimum seks ukers) frist for innspill (jf. krav og unntak fra krav i utredningsinstruksen). For at berørte aktører i tilstrekkelig grad likevel skal bli hørt, gis partene anledning til å uttale seg om sonenes utstrekning og forskriftsforslaget både gjennom regionens forhøring med ca. en ukes frist og gjennom hovedkontorets forkortede høring på ca. en uke.

Informasjon om at Mattilsynet ser for seg å opprette kontrollområde med bekjempelses- og overvåkingssone rundt lokalitet Storoksen, ble 3. juli 2018 sendt aktører som antas å bli berørt av, eller å ha interesse i, at Mattilsynet vurderer å opprette et kontrollområde. Forhøringsmøte fant sted 4. juli i Bergen, og det ble gitt frist til 11. juli for å komme med innspill på forslaget.

Det er kommet følgende innspill innen fristen:

Lerøy Vest AS/Sjøtroll Havbruk AS:

- 1) Lokalitet 11652 Kjeppvikholmen tas ut av bekjempelsessonen.
  - Lite vannkontakt mellom Kjeppvikholmen og de andre lokalitetene i foreslått bekjempelsessone. Topografien er også utformet slik at det er lite sannsynlighet for smittekontakt.
  - Kjeppvikholmen ligger 14 km fra Storoksen om en går via Herdleflaket.
  - Det står ørret på Kjeppvikholmen, og virksomheten viser til at smitte fra ørret til laks er lite sannsynlig.
  - ILA har en svært begrenset horisontal smitte. Virusset kan smitte passivt til nærliggende lokaliteter, men har ikke evnen til å smitte over lengre sjøavstander.
  - Strømmålinger gjort på Storoksen fra 23.10.2015 – 21.04.2017 har vist at strømmen i all hovedsak går nordvest/sørøst.
  - Virksomhetene er opptatt av at Mattilsynet må foreta et faglig skjønn over nødvendigheten av sonenes omfang. Fordelene må veies opp mot de ulemper sonen kan medføre og tiltak som iverksettes må være nødvendige for å oppnå de formål man tilsikter.
- 2) Lokalitetene i Radfjorden, 11687 Ramsvik, 11690 Grasholmen, 11649 Stolane og 13209 Bognøy tas ut av overvåkingssonen. Eventuelt vilkår om screening av et gitt antall fisk før den flyttes.
  - Lokalitetene i Radfjorden ligger mellom 17-25 km fra Storoksen.
  - Lokalitetene i Radfjorden har kun ørret, og flytting vil kun foregå til lokaliteter med ørret. Virksomheten mener at det derfor er lite sannsynlighet for smitte av ILA til lokaliteter med laks.

Mattilsynets kommentar:

Som følge av topografi og strømforhold er det sannsynligvis lite smittekontakt mellom lokalitet Storoksen og Kjeppvikholmen. Dette, kombinert med avstanden fra Storoksen til Kjeppvikholmen (8,5 km i sjø) gjør at Mattilsynet tar denne lokaliteten ut av bekjempelsessonen.

Lokalitetene i Radfjorden har i år en planlagt drift som innebærer flytting av fisk til andre fjordsystemer underveis i produksjonssyklusen. Selv om anleggene ligger relativt langt fra Storoksen, vil konsekvensene av å spre potensiell smitte til andre områder være store. Mattilsynet mener at det er viktig at disse lokalitetene blir inkludert i overvåkingssonen og omfattet av krav til økt helseovervåking for å avdekke eventuell smittespredning med hensyn til ILA-virus.

Hva gjelder forholdsmessighetsvurderingen som foretas i forbindelse med opprettelse av forskrift om kontrollområder for ILA, vises det til at beredskapsplan for ILA gir forutsigbare rammer for sonenes utstrekning. Det ligger et krav om forholdsmessighet i at Mattilsynet bare skal fatte nødvendige vedtak, jf. matloven § 23. Vedtakets forholdsmessighet beror på en avveining av fordelene vedtaket vil gi omgivelsene, mot ulempene vedtaket vil medføre for partene. Vedtak fra Mattilsynet skal ikke være mer inngripende enn nødvendig for å oppnå formålet med vedtaket. Den håndteringen som fremgår av planen er fastsatt med bakgrunn i erfaring over tid med sykdommen ILA. Håndteringen som slås fast i planen anses som nødvendig for å sikre forsvarlig smittehåndtering. Samfunnets primære interesse er å unngå at ILA spres til andre lokaliteter og til større områder. Myndighetene må ha en bekjempelsesstrategi som er forsvarlig. Prinsippene i gjeldende beredskapsplan er fastsatt ut fra hva som vil utgjøre forsvarlig strategi for sykdommen ILA.

Blom Fiskeoppdrett AS:

- 1) Lokalitet 11738 Otterholmen tas ut av overvåkingssonen.
  - Avstanden mellom Otterholmen og Storoksen er 17 km i luftlinje, og risiko for ILA-smitte gjennom sjøvann over lange avstander er lav.
- 2) Lokalitet 10080 Laksevika tas ut av overvåkingssonen.
  - Laksevika ligger over 12 km fra Storoksen.
  - Lokaliteten har kun utsett av regnbueørret, og det er liten sannsynlighet for smitte av ILA-virus til Laksevika.

Mattilsynets kommentar:

Avstand fra Storoksen til henholdsvis Laksevika og Otterholmen i sjø er 18,3 og 23 km. Påregnelig utstrekning for overvåkingssonen er 10-20 km, i henhold til beredskapsplanen. Kort innbyrdes avstand mellom lokaliteter langs sonens yttergrense kan medføre at sonen må utvides.

Felles innspill fra Lerøy Vest AS/Sjøtroll Havbruk AS, Blom Fiskeoppdrett AS og Erko Seafood AS:

Lokalitet 11652 Kjeppvikholmen tas ut av bekjempelsessonen

- Lite vannkontakt mellom Kjeppvikholmen og de andre lokalitetene i foreslåtte bekjempelsessone. Topografien er også utformet slik at det er lite sannsynlighet for smittekontakt.
- Ved etablering av brakkleggingssoner for Nordhordland ble det foretatt vurdering av smitterisiko mellom de ulike fjordsystemene, og den gang konkluderte man med at Herdlefjorden kunne være adskilt fra Hjeltefjorden fordi risikoen for smitteoverføring er liten.
- De økonomiske konsekvensene ved å ta lokaliteten inn i bekjempelsessonen er store, da denne ligger i et annet brakkleggingsområde enn de andre lokalitetene i foreslåtte bekjempelsessone.
- Nyttverdien av å inkludere Kjeppvikholmen i bekjempelsessonen må sees opp mot konsekvensene dette medfører for det enkelte firma, men også samfunnsøkonomiske, arbeidsplasser og verdiskaping.

Mattilsynets kommentar:

Topografiske forhold og strømbilde ble vurdert ved etablering av brakkleggingssoner for Nordhordland, og det ble konkludert med at det sannsynligvis var liten vannkontakt mellom lokalitetene i Herdlefjorden og de i sørlig del av Hjeltefjorden.

På grunn av topografiske forhold er det med andre ord sannsynligvis lite smittekontakt mellom lokalitet Storoksen og Kjeppvikholmen. Dette, kombinert med avstanden fra Storoksen til Kjeppvikholmen (8,5 km i sjø) gjør at Mattilsynet tar denne lokaliteten ut av bekjempelsessonen og inn i overvåkingssonen.

Salar Bruk AS:

- 1) Ønsker at bekjempelsessone utenfor lokalitet 10076 Rylandsvåg justeres. Dette for å unngå at smolttransport må gå gjennom bekjempelsessonen og at det må søkes for hver smoltlevering.
- 2) Grensen for kontrollområdet må ikke komme i konflikt med ILA-fritt segment.

Mattilsynets kommentar:

Området utenfor lokalitet Rylandsvåg blir overvåkingssone. En unngår dermed transport av smolt fra lokaliteten gjennom bekjempelsessonen.

Mattilsynet har tatt hensyn til ILA-fritt segment, og kontrollområdet vil ikke komme i konflikt med dette.

Som følge av innspill fra forhøringen, er følgende endringer foreslått:

Lokalitet 11652 Kjeppvikholmen tas ut av bekjempelsessonen og inn i overvåkingssonen, slik at Herdlefjorden inn til lokalitet 10080 Laksevika blir overvåkingssone.

Utbredelse av soner

Sykdommen ILA opptrer både som isolerte utbrudd og lokale epidemier. Det finnes betydelig dokumentasjon på at ILA spres mellom anlegg via vann og annen kontakt. Beredskapsplanen for ILA legger opp til smittebegrensende tiltak for å unngå at ILA-utbrudd utvikler seg til lokale epidemier.

Kontrollområdets utbredelse framgår av kartet.

Det er påregnelig at bekjempelsessonen har en utbredelse minst 5-10 km fra smittet anlegg og at overvåkingssonen strekker seg minst 10-20 km fra smittet anlegg, jf. føringer i Mattilsynets beredskapsplan for ILA.

Med bakgrunn i beredskapsplanen for ILA og vurdering av lokale forhold, foreslår Mattilsynet å opprette følgende kontrollområde:

Bekjempelsessonen

Bekjempelsessonen består av 20776 Storoksen, med nabolokalitetene 11758 Sauøy Ø, 14435 Ljøsøy N, 11667 Gardskråneset, 29276 Rongøy og 10309 Syrtangen.

Avstand til utbruddslokalitet og innbyrdes avstand mellom lokalitetene understøtter at de inkluderes i bekjempelsessonen.

Overvåkingssonen

Overvåkingssonen består i sør av 28976 Kelvesteinen, 11740 Haverøy, 31697 Oksen, 11651 Ramsøy S, 11652 Kjeppvikholmen og 10080 Laksevika. Overvåkingssonen i nord består av lokalitetene 11687 Ramsvik, 11690 Grasholmen, 11649 Stolane, 13209 Bognøy, 14018 Toska S, 31497 Toska N, 11738 Otterholmen, og 11763 Knappen.

Soneutbredelse tar utgangspunkt i føringer i beredskapsplanen som igjen bygger på kunnskap om sykdommens epidemiologi, samt praktisk erfaring med håndtering av sykdomsutbrudd gjennom flere år.

Økt helsekontroll

Mattilsynet foreslår at anleggene i kontrollområdet ukentlig skal sende inn lister som viser daglig dødelighet på merdnivå. I en tidlig fase vil en svakt forøket dødelighet i enkeltmerder kunne være tegn på sykdom under utvikling i anlegget.

Månedlig helsekontroll, sammen med prøveuttak, kan også være et viktig bidrag til å oppdage ILA på et tidlig stadium. Vedlegg 2 til forskriften beskriver hvordan prøveuttak kan gjennomføres. Det er fiskehelsepersonellens oppgave å gjøre faglige vurderinger av hensiktsmessig prøveuttak for å avdekke ILA.

Bruk av rensefisk

Mattilsynet ønsker å åpne for unntak fra forbudet mot å sette ut akvakulturdyr i bekjempelsesonen. Unntaket vil gjelde rensefisk, og det må søkes om tillatelse. Bruk av rensefisk vil sannsynligvis redusere behovet for håndtering og bruk av utstyr i forbindelse med avlusing. På denne måten vil en kunne redusere stress på fisken og redusere risikoen for smittespredning gjennom bruk av felles avlusingsutstyr.

Varighet av tiltakene

Bekjempelsesonen oppheves etter at alle lokaliteter i sonen er tømt og anlegg og utstyr er vasket og desinfisert. Lokaliteter som har hatt ILA-diagnose har krav om tre måneders brakklegging. Alle lokaliteter i sonen må være brakklagt samtidig i to måneder før bekjempelsesonen kan oppheves og innlemmes i overvåkingssonen. Fra samme dato som bekjempelsesonen oppheves, innlemmes den i overvåkingssonen. Overvåkingssonen oppheves normalt to år etter at bekjempelsesonen er opphevet.

Vurdering av konsekvenser

Foreslåtte kontrollområdeforskrift vil kunne medføre negative økonomiske konsekvenser for akvakulturanleggene som blir omfattet av sonene. Påvisning av en alvorlig fiske sykdom som ILA, medfører behov for å pålegge restriksjoner på å ta fisk inn og ut av anleggene i bekjempelsesonen. Lokalitetene i området blir også pålagt månedlig helsekontroll med prøveuttak.

Effekten av tiltakene er vurdert opp mot de totale konsekvensene reguleringene medfører for næringsaktører og miljøet rundt. Slik Mattilsynet ser det representerer det foreslåtte kontrollområdet nødvendige og godt utprøvde tiltak for å begrense smitte. Hensynet til å hindre spredning av ILA til større deler av områdene rundt må veie tyngre enn de ulemper dette påfører aktørene i den begrensede perioden tiltakene varer.

Mattilsynet mener at forslaget til kontrollområde samlet sett tar hensyn til smittefare, samtidig som det ivaretar hensynet til at utstrekningen av sonen skal være forholdsmessig og ikke unødig tyngende for oppdrettsvirksomhetene i området.

Med bakgrunn i bekjempelsesplan og vurdering av lokale forhold, foreslår Mattilsynet å opprette et kontrollområde i Askøy, Radøy, Lindås, Meland, Fjell og Øygarden kommuner i Hordaland fylke.

Høringsfrist:

Frist for å gi innspill settes til utgangen av **tirsdag 24. juli 2018**.

[Høringsinnspill sendes inn via Mattilsynets nettsider](#). Merk innspillet med saksnummer: 2018/151392.

Merk at alle høringsinnspill kan bli offentliggjort.